

4. «ТИ В МОЄМУ СЕРЦІ, УКРАЇНО, ДУМОЮ ШЕВЧЕНКА ГОМОНИШ...»

Надія Левицька

Олена Саухіна

Національний університет харчових технологій

Вступ. Любов до рідного краю починається з самого дитинства, із теплого батьківського слова, з дідової колиски, з материнської ласки. Де б ми не були, де б не мандрували, завжди хочемо повернутися до рідної землі. Люблю Україну за гостинність і красу земель, за тепло й любов, що вона дає, за спокій душі, за мелодії пісень, за мову солов'їну, за вербу й калину, за стежки з споришу, за велич Дніпра, за золоті храми... Але яка ж тяжка доля випала нашій країні! Її топтали, палили, але вона витримала, мужньо боролася з ворогами, які зазіхали на нашу землю.

«Я так її, я так люблю / Мою Україну убогу, / Що проклену святого бога, / За неї душу погублю!» [2]. Так писав Тарас Григорович Шевченко. Великий Кобзар на власному прикладі показав любов до рідного краю, сміливість, відданість рідній стороні.

Нема на світі України, / Немає другого Дніпра. А ви претесея на чужину / Шукати доброго добра [2].

Поет закликає співвітчизників вчитись цінувати рідну мову, національні традиції та культуру, засуджує пасивність своїх сучасників. Доля України для Тараса Григоровича була провідною в його поезіях. Кобзаря карали, висилали на заслання, не дозволяли жити на Україні, але йому це не завадило. По мірі можливості він приїжджав на Батьківщину.

Мета роботи. На основі розгляду чільних концептів образу України у творчості Тараса Шевченка установити дидактичну та етологічну спрямованість його творів, визначити їхню актуальність у сучасних реаліях.

Виклад основних результатів дослідження. Тарас Григорович Шевченко, з дитинства кріпак, став вільною людиною, коли йому виповнилося 24 роки. Здійснилась його давня мрія [1, с.10]. У 25 років, маючи можливість купатися в славі, Шевченко вибирає дорогу Ісуса Христа: цілком присвячує себе служінню Україні. Батьківщину Тарас Григорович відвідує тричі. Перша подорож Шевченка на Україну продовжувалася близько восьми місяців. Виїхавши з Петербурга у травні 1843 р., поет відвідав десятки міст і сіл України. Спілкувався з селянами, познайомився з численними представниками української інтелігенції й освіченими поміщиками. На Україні Шевченко багато малював, виконав ескізи до альбому офортів «Живописна Україна», який задумав як періодичне видання, присвячене історичному минулому й сучасному народному побуту України [1, с.270].

Навесні 1845 р. Шевченко після надання йому Радою Академії мистецтв звання некласного художника вдруге повертається на Україну. Знову багато подорожує, записує народні пісні, малює архітектурні й історичні пам'ятки, портрети й краєвиди. Під впливом побаченого, із жовтня по грудень 1845 р. поет переживає надзвичайне творче піднесення, пише один за одним твори «Єретик», «Сліпий», «Наймичка», «Кавказ», «І мертвим, і живим...», «Холодний Яр», «Заповіт» та інші, — славнозвісний період «трьох літ» [1, с.320]. Навесні 1846 р.

у Києві Шевченко знайомиться з М. Костомаровим, М. Гулаком, М. Савичем, О. Марковичем та іншими членами таємного Кирило-Мефодіївського товариства і вступає в цю організацію. У березні 1847 р. товариство було розгромлено; почалися арешти [3].

Ось він, вирок Шевченкові: «Художника Шевченко за сочинение возмутительных и в высшей мере дерзких стихотворений, как одаренного крепким телосложением, определит рядовым в Оренбургский Отдельный корпус, с правом выслуги, поручив начальству иметь строжайшее наблюдение, дабы от него, ни под каким видом, не могло выходить возмутительных и пасквильных сочинений». Затверджуючи це рішення III відділу, Микола I (у народі — «Палкін») власноручно збоку написав: «Под строжайший надзор и с запрещением писать и рисовать».

Востаннє на Україні поет побував влітку 1859 р. Зустрівся в Кирилівці з братами й сестрою. Мав намір оселитися на Україні. Шукав ділянку, щоб збудувати хату...

Висновки. Прогресивний світогляд поета, його глибока ідейна переконаність, як підкреслюють вітчизняні літературознавці, давали поетові не тільки ясність погляду, а й сповнювали його твори пристрасстю борця, бо він, як справді народний поет, глибоко розумів, що ідейність — це крила його поезії, а безідейність — її смерть. Світоглядні концепти поезії Т. Г. Шевченка, на їхню думку, — це господарі його творчості, внутрішнє сонце поета, світло якого відчувається в кожному вірші. Навіть вибір епітетів не обходиться без нього.

Незважаючи ні на що, поет був вірний ідеї вільної України, він мріяв про те, щоб люди повстали й гордо несли ім'я українці. Ми маємо об'єднатися задля спільного майбутнього, як заповідав Кобзар:

... на оновленій землі / Врага не буде, супостата, / А буде син, і буде мати, / І будуть люди на землі [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка / П. Зайцев. — 2-ге вид. — К.: Обереги, 2004. — 480 с.
2. Шевченко Т.Г. Повне зібрання творів: у 7-ми т. / Тарас Шевченко. — К.: Либідь, 2005-2007.
3. Кирило-Мефодіївське товариство // Літературознавча енциклопедія / автор-укладач Ю.І. Ковалів. — Т. 1: Аба-Лямент. — К.: Видавничий центр «Академія», 2007. — С. 475-476.